

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Philippo Meyswin, Hvivs Monasterii Sponheimensis Abbate XV, qui
præfuit annis XXIV. mense I. diebus XII. & de gestis eius, ac illius temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

pro anima ipsius dixerit, indulgentias CCCCLXXX. de iniunctis poenitentijs consequetur, vt patet in literis per Philippum abbatem à XII. episcopis Anno LIX. impetratis; quarum rescriptum inferius anno Philippi abbatis VIII. Domini prenotato ponemus.

DE PHILIPPO MEYSWIN, HUIUS MONASTERII SPONHEIMENSIS Abbate XV. qui praefuit annis XXIV. mense I. diebus XII. & de gestis eius, ac illius temporis.

POST resignationem Wilhelmi reuerendi patris, quae secunda feria ante festum S. Laurentij facta est, ne monasterium diu viduitatis suae deploraret incommoda, fratres quintam feriam immediate sequentem pro termino eligendi super se nouum pastorem constituerunt, in quo conuenientes in locum capitularem, praemissis orationibus confaetis statim nullo alio tractatu interueniente, subito gratia Spiritus Sancti (vt asserabant) inspirati omnes, nullo penitus reclamante seu discordante, in Priorem huius monasterij Philippum, Meyswin dictum, vota sua vna cum Wilhelmo prenominato dirigentes, eum in abbatem vnanimiter elegerunt, quem ad Gerlacum archiepiscopum Moguntinum cum his literis miserunt confirmandum.

Venerabili in Christo patri ac domino, domino Gerlaco archiepiscopo Moguntino, per Germaniam Archicancellario, totius conuentus religiosi monasterij ordinis S. Benedicti in Sponheim; Moguntinensis diocesis, orationes suas in Christo deuotas. Cum per vocationem diutina, ecclesiae in spiritualibus & temporalibus dispendia & incommoda plurima patiantur; resignata igitur in manus nostras Abbatia monasterij nostri per Vvillhelmum quondam abbatem monasterij nostri; ne ipsum monasterium viduitatis suae diuisus deploraret incommoda, fuit à nostris fratribus praesentibus dies, videlicet feria quinta proxima ante Laurentij martyris sub anno Domini MCCCL. ad electionem futuri Abbatis celebrandam concorditer assignatus. Citatis autem interim absentibus, & conuenientibus in termino supra dicto ad nostrum capitulum omnibus qui voluerunt, potuerunt & debuerunt commode interesse, statim, nullo alio tractatu interueniente, subito gratia Spiritus Sancti (vt credimus) inspirati, omnes nullo penitus reclamante seu discordante, in fratrem Philippum Meyswin, Priorem monasterij nostri, virum utique prouidum & discretum, literarum scientia, vita & moribus commendandum in sacris ordinibus & etate legitima constitutum, nostri monasterij professum, ac de legitimo matrimonio procreatum in spiritualibus & temporalibus quamplurimum circumspicuum, concorditer vna cum Vvillhelmo, quondam abbate, dixerimus vota nostra, eumque vna voce & vno spiritu in nostrum ac monasterij nostri abbatem elegimus, Te Deum laudamus solemniter decantauimus, & dictum electum ad summum altare (prout moris est) eleuantes, eius electionem confessi clero & populo fecimus publicari. Postmodum vero electione huiusmodi dicto electo infra tempus debitum praesentata, & petito ab eo vt suum praereter assensum: Ipse tandem nolens resistere diuinae voluntati, infra tempus à iure statutum annuit votis nostris, electioni consentiens de se facte. Quapropter paternitati vestrae tam deuote quam humiliter voto vnanimi supplicamus, quatenus electionem eandem sic vnanimiter & concorditer factam, dignemini confirmare, ac eidem electo munus benedictionis fauorabiliter impartiri, vt nobis & monasterio nostro velut Abbas praesse valeat, utiliter & prodesse, nosque atque alii eius subditi sub ipsius regimine Deo possimus salubriter militare. Caterum vt paternitas vestra cognoscat vota euidentius nostrum omnium in praedictis omnibus concordasse; ac in petitione huiusmodi consistere vnanimis & concordis, praesens electionis nostrae decretum P.V. transmittimus, sigillo nostri conuentus in praemissorum testimonium roboratum. Datum anno Domini MCCCL. sabbato proximo ante diem beati Laurentij martyris.

Igitur Philippus electus cum his literis veniens ad Gerlacum archiepiscopum Moguntinum, in Abbatem huius monasterij confirmatus est, fuitque in ordine Abbatum XV. & praefuit annis XXIV. mense I. diebus XII. Deinde in prima Dominica Septembris à Rodolpho episcopo Saloniensi, praefati Archiepiscopi Moguntini, in Pontificalibus Vicario hic in monasterio nostro, astantibus sibi duobus Abbatibus, scilicet Iohannis in Rinckauia & montis sancti Disibodi, munus benedictionis accepit, & Capellam beatae Mariae virginis, à domino Vvillichone antecessore suo in ambitu fundatam (vt supra dictum est) per eundem episcopum fecit eodem tempore consecrari. Fuit autem iste Philippus oriundus ex Sponheim, de genere militari illo, quod à magno quondam Philippo Meyswino originem ducens eiusdem vocabulo dicebatur, honestis parentibus natus: cuius pater Hermannus Beide dictus, miles comitum de Sponheim fuit: mater vero Hildegardis vocabatur. In pueritia sua positus ad discendum literas satis pro modulo suo profecit, & natura studium adiuuante in virum satis prouidum & agilem euasit: factus deinde monachus sub abbate Vvillichone primo, & per successum temporis ad altiora proficiens, ad sacerdotij

Philippus Prior in abbate huius loci ss. eligitur.

Decretum electionis episcopi mittitur.

Quinta feria ante diem Laurentij dies electionis.

Comendant Philippum electum.

Petunt confirmationem electi.

Philippus abbas confirmatur.

Genus & origo Philippi.

Quomodo sit monachus factus & quantus Prior.

MII
entia per vniuersum mun-
nno consumpsit. Eadem
um est, plus quam mille
ita quod tam ibi quam in
homines in vnam fossam,
neri certo. Vbi que metus
s velut mortui & amentes,
oculos positam cernere
acrem intoxicallent; vnde
Nam in diuersis mona-
ficata, alij fuerunt misera-
tibus truncati, alij contum-
genere interempti. Non-
rimum cum vxoribus, ne-
cum domibus & mansio-
ludæos persequutio, pre-
aria peracta sit, non est no-
omnes totius orbis fontes,
tribj memores; & est à be-
as, qui nec falli potest, nec
m, quam diximus, cum illi
dentes concretauerunt; co-
a Capella, quam in ambitu
eate: Mariae semper virginis
um Salonicensem, Geni-
ret in literis eius, que se-
episcopus, reuerendi patris &
in Domino. Cum non Ann-
ose semper virginis Mariae in
is, dedicauerimus ad diuina
& confessis, praedictum di-
um peccatorum, ac vniuersi
porrigitur, per tuam per-
a.
achi in hoc monasterio pro-
abbas Wilhelmus praedi-
sensu fratrum suorum in
ita videlicet, vt Prior, qui
, & omnes prouentus illius
n est. Anno Domini m ccc l.
nt. Consecratio autem Ca-
era facta fuit, vt liquet ex ca-
terij senio & infirmitate gra-
resignauit, secunda feria an-
obris obiit, in medio Eccle-
a huic monasterio bona fo-
icut diximus) euerent in Bie-
a comparauit; curiam quo-
in possessionem perpetuam
sua exhibuit, fratres equitum
dum, post mortem in diti-
ortiones inter se, quas sup-
cunque orationem Domini
libet alias orationes deorum
pro

dignitatem est promotus, & tandem sub Henrico abbate, qui Willichoni successit (ut supra diximus) in Priorem huius cœnobii xx. constitutus: in quo officio quum annum impleisset xii. post Wilhelmum, sicut est, in abbatem fuit ordinatus. Erat enim homo prudens & multarum occupationum, qui monasterium in utroque statu libenter reformasset, si potuisset. Ordinatus autem abbas Priorem post se constituit xxi. in ordine successione Gerlacum, monachum huius cœnobij professum, virum vita & moribus satis pro qualitate illius temporis maturum ætate senem, debilem & infirmum, qui præfuit in officio Prioratus annis ferme viii. & propter senium suum parum profecit.

*Gerlacus fuit
Prior huius
loci 21.*

MCCCLI.

Anno Philippi abbatis nostri i. Carolus Imperator iiii. ad complacendum Principibus cis Rhenanis multa telonia noua in diuersis locis Rheni posuit, quorum auxilio ad Imperium fuerat sublimatus. Verum cum mercatores per hoc nimium grauati commeatum Rheni deuitarent, Argentineses Rhenum circa Argentinam cathenis & lignis ita clauserunt, quod naues per biennium neque ascendere neque descendere potuerunt. Videntes autem Principes se tam noui quam veteris telonei prouentibus spoliari, concordiam cum Argentinesibus inierunt, & veteribus contenti nouis renunciarunt.

*De nouis
teloneis per
Imperatorem
in Rheno
impositis.*

Eodem anno Wilhelmus Dux Bauriæ, Comes Hannoniæ, Selandiæ, Hollandiæ & Frisiæ Dominus, filius Ludouici quondam Imperatoris, qui primus ex Bauria regnauit in Hollandia, nouis & inconuetis exactioibus populum oppressit, nec ullam cum pauperibus misericordiam habere voluit: vnde necessitate compulsi, matrem eius Imperatricem, quæ sola erat filia illius terræ (sicut supra diximus) implorarunt; quæ cum per scripta admoneret vt à tyrannide præsumpta desisteret, filius contempsit imperium matris. Videns ergo se mater à filio contemni, magno congregato exercitu super Mosam nauali prelio contra filium in die translationis S. Martini processit, à quo victa cum paucis in Angliam fugit, & filius in Hollandia permansit, & multam contra pauperes tyrannidem exerceuit.

*Bellum inter
comitem Hol-
landiæ &
matrem eius.*

MCCCLII.

Hoc anno Philippus abbas huius monasterij bonorum curtis nostræ in Blemich omnimodam libertatem, & exemptionem ab omni grauamine exactiois, precariæ & cuiuslibet seruitutis innouari coram Sculteto & Scabinis ibidem fecit, in præsentia Walrami Comitis de Sponheim & aliorum complurium, sicut patet in instrumento desuper confecto.

*De libertate
curtis nostræ
& bonorum in
Blemich.*

Eodem anno Reynaldus de Sponheim & Ernestus de Molenaar Canonici maioris Ecclesiæ Colonienfis pro vili causa à primoribus ciuitatis Colonienfis in domo officialis fuerunt crudeliter & minus iuste interfecti.

*Reynaldus
de Sponheim,
& Ernestus
de Molenaar
interficiuntur.*

MCCCLIII.

Anno Philippi abbatis nostri iiii. in profecto S. Thomæ Apostoli obiit Henricus de Virnenburg quondam archiepiscopus Moguntinus, à Clemente Papa vi. dudum depositus & excommunicatus (quemadmodum supra dictum est) & Gerlacus de Nassau in possessione quieta permansit.

*Henricus de
Virnenburg
obiit.*

*Ducatus
Bauriæ di-
uiditur.*

Eodem anno in die S. Osvaldi facta est Ratisbonæ Ducatus Bauriæ inter Stephanum, Albertum & Wilhelmum, filios Ludouici Imperatoris diuisio secunda per Ludouicum Marchionem Brandenburgensem, Adolphum Comitem Palatinum Rheni, & Iohannem Burggrauium Norenbergensem, vt patet in literis.

MCCCLIV.

*Consuetum
Principum
Moguntia.*

Hoc anno, qui fuit Philippi abbatis nostri i v. Imperator curiam seu conuentum Principum apud Moguntiam in mense Ianuario solemnem habuit, & multa pro pace & vtilitate Reipublicæ tractauit.

*Boemundus
fuit archiepi-
scopus Tre-
uirsis.
Die Beier
von Bopart.*

Eodem anno calend. Februarij obiit Baldeuinus Archiepiscopus Treuirorum, vir per omnia magnificus, qui ecclesiam suam rebus & honoribus multum ampliauit, & in occidentali parte ecclesiæ honorifice sepelitur: post quem Boemundus de Edendorff in archiepiscopum sublimatus præfuit annis xii. Eodem anno obiit Salamannus episcopus Vvormatiensis, cui successit Theodericus Baurus de Bopardia, & annis præfuit ix.

MCCCLV.

*Joannes dux
Brabantie
moritur.*

Anno Philippi abbatis nostri v. 6. die Decembris obiit Iohannes tertius Dux Brabantie non relinquens liberos: vnde pro Ducatu eius inter Vyenceslaum Comitem Lutzelburgensem, & Ludouicum Flandriæ comitem grauis fuit suborta contentio, quæ tandem

randem Wilhelmo comite Hollandiæ, filio Ludouici Imperatoris, mediante sopita est. Obijt autem præfatus Dux in habitu ordinis nostri, & in monasterio Velcer tanquam monachus sepelitur.

Eodem anno Philippus abbas huius monasterij locationem bonorum curtis nostræ in Wendelsheim ad altare beatæ Mariæ Magdalena pertinentis renouari fecit corâ Notario & testibus, vt patet in instrumento desuper confecto, quod sanum adhuc habetur.

Eodem quoque anno Carolus rex cum magno Alemâorum exercitu intrauit Italiam, veniensque Romam Imperij coronam de manu Cardinalis Ostiensis, quem Innocentius Papa vi. ex Avinione ad hoc miserat, cum magna solennitate suscepit. Inde digressus ad ciuitatem Pisanam diuertit, vbi seditio inter ciues orta intantum præualuit, vt ipse Imperator fuga lapsus vix eum suis incolomis euaderet. Imperatrix quoque noctu cum pedissequis suis de ciuitate aufugit, quarum aliquæ nude, aliquæ in solis camisiis, ceteræ vero feminudæ fugientes dominam sequebantur. Postero vero die auctores seditionis capite truncati sunt. Simile contigit eis in ciuitate Senensi.

Hoc ipso anno in mense Septembri captus fuit Iohannes rex Francorum ab Anglicis.

Eodem quoque anno quodam die circa horam nonam magnus terræ motus factus in Argentina & Basilea, ita quod multa ædificia & muri corruerent, magna que ciuitatis Basiliensis pars & ipso cecidit & multos homines oppressit: sed & multa in montibus castra fortissima ceciderunt.

MCCCLVI.

20 Carolus Imperator ex Italia reuersus conuentum Principum solennem in ciuitate Merensi cum maxima pompa celebrauit, vbi omnes pene totius regni Principes concurrentes regalia sua de more susceperunt. Aderat ibi sedis Apostolice Legatus quidam archiepiscopus, cum multis Principibus Francorum. Ibi tunc Wilhelmus Marchio Iuliacensis in Ducem per Imperatorem fuit creatus, & ex eo tempore vsque in præsentem diem Duxes Iuliacenses esse ceperunt. Wenceslaus quoque frater Imperatoris ex Comite Lutzeburgensi in Ducem fuit sublimatus per ipsam Imperatorem, omnibus Principibus consentientibus, tunc præsentibus. Eodem tempore Imperator Comitatum Barensem in Marchionatum sublimauit. Bullam quoque auream de Imperatore deligendo, & multis alijs ad Reipublicæ utilitatem pertinentibus, de consensu Principum Imperij conscribi fecit, eamque confirmauit. His rite peractis de ciuitate ad ciuitatē, & de monasterio ad monasteriū transiēs, multas Sanctorū reliquias hinc inde collegit, & secū in Bohemiā portauit.

MCCCLVII.

Anno Philippi abbatis nostri vi. Innocentius Papa vi. decimum denarium ab vniuerso Clero totius Imperij postulauit, sed non ab omnibus obtinuit; multi enim se opposuerunt, maxime Treuirensis, Moguntinensis & Colonienensis diocesis.

Eodem quoque anno Wilhelmus Comes Palatinus, Hannonia, Hollandiæ, Selædiæ & Frisiæ Dominus morbo correptus, infans factus est & omnino delirans; qui cum liberos non haberet, Albertus Dux Baniariæ frater eius, filius quondam Ludouici Imperatoris, terram eius gubernandam suscepit, quam annis XLVII. tenuit; vxorem habuit Margarethā filiam Ducis Brigenfis, de qua genuit filium Wilhelmum, & filiam nomine Catharinam, quæ nupsit Eduardo Gelriæ Duci, fratre Reynaldi.

MCCCLVIII.

Anno Philippi abbatis nostri viii. 7. cal. Ianuarij obiit Gerlacus Prior huius monasterij XXI. in ordine, & in ambitu cum fratribus est sepultus. Post quem Prior XXI. ordinatus est Petrus de Schomberg. Monachus huius cœnobij professus, & præfuit in officio prioratus annis 14. vir magis ad temporalia quam ad spiritualia natus. Disciplina namque regularis obseruantia suo tempore multum fuit collapsa, habebantque monachi peculium, & tam in spiritualibus quam in temporalibus multum defecerunt.

30 Eodem anno obiit Albertus Dux Austriæ, filius quondam Alberti Regis Romanorum (de quo longe supra dictum est) relinquens post se Lupoldum filium & Ducem, per quem genealogia Maximiliani Imperatoris nostri continuatur; Albertum quoque Ducem, qui fundauit Vniuersitatem Viennensem; Rodolphum Ducem, qui fundauit Præposituram S. Stephani protomartyris in Vienna, & Comitatum Thiolis Austriæ Ducatui subiecit; cuius vxor fuit Catharina filia Caroli Imperatoris i. v. & Fridericum Ducem qui sine liberis obiit: filiam quoque reliquit vnā nomine Margaretham, Marchionissam Brandenburgensem, & secundam nomine Catharinam, quæ fuit abbatissa in cœnobio S. Claræ Viennæ, virgo deuotissima conuersationis.

Ee

Curtis in Wendelsheim.

Carolus quod Romam Imperij suscepit.

Terræ motus circa Argentinam & Basileam.

Conuentus Principum Motus habetur solennis. Marchio Iuliacensis fuit ducatus. Comitatus Lutzeburgensis quoque fuit ducatus. Bulla auerata.

Papa postulat decimum denarium ab vniuerso clero.

Wilhelmus com. Palat. hoc morbo correptus fuit infans. Post Wilhelmum Albertus frater eius fuit comes Hannoniæ. Petrus fuit Prior 22.

Albertus Austriae dux mortuus. Filius eius Albertus ducatus Austriae.

Villichoni successit (vile- officio quum annum im- s. Erat enim homo pro- de statu libenter reformaf- it XXI. in ordine succel- a vita & moribus satis pro- mum, qui præfuit in offi- profecit.

complacendum Princeps posuit, quorum auxilio ad- de nimium grauiati com- entinam cathenis & ligis- ue descendere poterant, trouentibus spoliari, con- nois renunciarunt.

re, Selandiæ, Hollandiæ & nus ex Bawaria regnauit in it, nec vllam cum paupe- , matrem eius Imperator- runt; quæ cum per scripta- stit imperium matris. Vu- u super Mosam nauali præ- o victa cum paucis in An- pauperes tyrannidem et-

curtis nostræ in Bliench o- exactationis, precariz. ite- fecit, in præsentia Walter- et in instrumento desuper

olenarck Canonici mait- Colonienfis in domo offi-

apostoli obiit Henricus de- te Papa vi. dudum deposed- & Gerlacus de Naflarv in

atus Bawariæ inter Stephe- iuisio secunda per Ludouic- Palatinum Rheini, & lo-

torcuriam seu conuentum abuit, & multa pro pace &

episcopus Treuitorum, vir- us multum ampliauit, & in 10- emundus de Edendocessin- anno obiit Salamannus epi- de Bopardia, & annis præ-

Iohannes tertius Dux Bru- er Vyencslaus Comitem- iuit suborta contentio, que tandem

Trithem

Opera
Histor

Hermannus
Beude im-
petrat ab 12.
episcopo In-
dulgentia
480. dicitur.
Copia In-
dulgentia-
rum.

Quibus fe-
stis per annu-
m sint concessa
Indulgentia.

Indulgentia
pro Ane Ma-
ria data.

Orant pro
anima Phi-
lippi abba-
tis.

Similiter
pro anima
Wilhelmi
abbatis ora-
tes.

Gerlacus
archiepisco-
pus Indulge-
ntias confir-
mat.

Copia cen-
firmationis.

Eodem quoque anno Hermannus Beude miles, pater Philippi abbatis nostri, impetravit pro huius monasterij utilitate literas indulgentiarum à xii. episcopis qui sequuntur. Vniuersis sancte matris Ecclesie filiis ad quos presentes literae peruenierint; Nos miseratione diuina Nicolaus Bellicastri, Raphael Archadiensis, Remigius Pistoriensis, Richardus Bisaccensis, Petrus Valonensis, Iohannes Potentinus, Garfias Conchensis, Iacobus Sebastiensis, Petrus Ottonensis, Arnaldus Surrensis, & Augustinus Salubriensis, Bonifacius Fodiensis, episcopi, salutem in Domino sempiternam. Splendor superni luminis, qui sua Mundum ineffabili claritate illuminat, pia vota fidelium de clementia maiestatis sue spernantium, tunc praeipue fauore benigno prosequitur, cum deuota ipsorum humilitas Sanctorum meritis & precibus adiuuatur. Cupientes igitur ut monasterium in Sponheim, ordinis S. Benedicti, in honore S. Martini, ac Capella S. Mariae virginis, in ambitu dicti monasterij fundata, Moguntinae diocesis, congruis honoribus frequentetur, & à Christi fidelibus iugiter reuerentur omnibus vere cõtritis & cõfessis, qui ad dictum monasterium seu Capella, in singulis suorum patronorum festis, & in omnibus aliis infra scriptis, videlicet, Natalis Domini, Circumcisionis, Epiphaniae, Parasceues, Pasche, Ascensionis, Pentecostes, Trinitatis, corporis Christi, Inventionis & exultationis S. crucis S. Michaelis Archangeli, in omnibus festis beatæ Mariae virginis, Natiuitatis & decollationis S. Iohannis Baptistae, beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & omnium Apostolorum & Euangelistarum, in festis omnium Sanctorum, in commemoratione animarum, ac in dicti monasterij seu Capella dedicatione, Sanctorumq; Stephani seu Laurentii, Nicolai, Georgii, Sanctarumq; Mariae Magdalene, Margarethae, Catharinae, Elizabethae, Luciae, & Agathae, & per octauas omnium festiuitatum praedictarum, illarum habentium, singulisq; diebus Dominicis & Sabbatis totius anni, causa deuotionis, orationis seu peregrinationis accesserint, seu qui missis, praedicationibus, matutinis, uesperinis, & aliis diuini officii & exequiis, & mortuorum sepulchris ibidem interfuerint, aut qui ibidem celebrauerint seu fecerint vel procurauerint celebrari, seu qui caemeterium dicti monasterij seu ambitu circumiuerint exorando pro defunctis, aut qui corpus Christi uel oleum sacrum, cum infirmis portantur, sequuti fuerint, uel qui in festina pulsatione campanae flexis genibus ter Ane Maria dixerint, nec non qui ad fabricam ipsius monasterij seu Capella, luminaria, libros, calices, uelimenta seu quauis alia ornamenta necessaria, manus porrexerint adiutrices, aut qui eidem ecclesiae seu altari aurum uel argentum, seu aliquod facultatum suarum in suis testamentis donauerint, legauerint, seu donari uel legari procurauerint: & qui pro statu salubri Domini archiepiscopi, ac statu domini Philippi Meyf-vini nunc abbatis dicti monasterij in Sponheim, & Hermannii Beude militis, & Hildegardis uxoris suae, filiorum & filiarum suarum impetratarum, & earundem dum uixerint, & earundem cum ab hac luce migrauerint: & qui pro anima reuerendi patris ac domini Wilhelmi abbatis praedecessoris praedicti monasterij in Sponheim, qui exstitit sepultus in praedicta Capella iuxta sepulchrum suum orationem Dominicam cum salutatione Angelica, septem Psalmos penitentiales, aut aliquas alias deuotas orationes dixerint, & pie Deum exorauerint: Quotiescunq; praemissa seu aliqua praemissorum deuote fecerint, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Apostolorum Petri & Pauli eius autoritate confisi, singuli nostrum XL. dies indulgentiarum de iniunctis eius penitentis misericorditer in Domino relaxamus, dummodo Diocesani uoluntas ad id interuenierit & consensus. In cuius rei testimonium sigilla nostra praesentibus literis sunt appensa; Datum Aunimii XX. die Maii, Anno Domini MCCCLVIII. Pontificatus Domini Innocentii Papa VI. anno VI.

Has autem indulgentias Gerlacus Archiepiscopus Moguntinus, Diocesis huius monasterij sua autoritate confirmauit, & XL. dies in omni praemissorum addidit, sicut patet in literis suis:

Gerlacus Dei Gratia, sanctae Moguntinae sedis archiepiscopus, sacri Imperij per Germaniam Archiecancellarius, uniuersis Christi fidelibus, ad quos praesentes literae peruenierint, salutem in Domino sempiternam. Indulgentias uenerabilium patrum episcoporum, quibus haec praesens nostra cartula est transfixa, pro monasterio in Sponheim, ordinis S. Benedicti, in honorem S. Martini, ac pro Capella S. Mariae virginis, in ambitu dicti monasterij sita fundatis, nostrae diocesis, datas & concessas, ratas habemus, & gratas, easq; in nomine Domini praesentibus confirmamus, nec nõ de omnipotentis Dei misericordia & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, ac S. Martini nostri patroni meritis confisi, eius XL. dierum indulgentias in consimili forma superaddentes in Dei nomine in his scripsis. Nolentes tamen & sub poena excommunicationis districte prohibentes, ne quis huiusmodi indulgentiarum literas extra monasterium & Capellam, pro quibus concessae sunt, per modum questus aliqualiter deferat uel exportet. In cuius rei testimonium sigillum nostrum praesentibus est appensum. Datum Idibus Nonembrii Anno Domini MCCCLVIII.

Summa uero harum Indulgentiarum x l i. episcoporum & praefati archiepiscopi Moguntini pro quolibet opere praemissorum & in quolibet die Dominico per circuitum anni seu alio in literis expressio simul iuncta facit dies DXX. remissionis pro poenitentia promerentibus iniuncta.

Eodem

Eodem quoque anno instituta est residentia Presbyterij secularis, in Bockenavv per Petrum Archipresbyterum de Sponheim, domino Philippo Abbate & conuentu huius monasterij consentientibus; cuius beneficij collatio pertinet ad abbatem, vt patet in literis, quarū Datum est anno Domini MCCCLVIII. Dominica proxima ante festum Philippi & Iacobi.

MCCCLIX.

Hoc anno Philippus Abbas huius monasterij curtis & bonorum nostrorum in marchijs villarum Sponheim, Rudesheim, & Bockenavv omnimodam libertatem ab omni seruitio, precaria, & exactione impetrauit à domino Walramo comite in Sponheim pro mille florenis, quos eidem Comiti in vna summa dedit, sicut patet in literis eiusdem libertatis sigillo prafati Comitis & Helizabeth vxoris eius munitis; quarum Datum est anno Domini MCCCLIX. in die S. Martini. Huius autem libertatis quietam possessionem in omnibus curtibus præscriptis, sicut dara est, hodie possidemus.

Eodem anno Philippus Cauallensis episcopus, & sacrosanctæ sedis Apostolicæ Legatus & nuncius, in ciuitate Moguntina cõstitutus, Philippum abbatem, Petrum Priorē & teniores cõuentus huius monasterij monachos ad se Moguntia fecit euocari, factaq; inquisitione diligenti de statu eorundem tam spiritali q̃ temporali, cum eos in vtroq; didicisset multorum testimonio defecisse, modum eis in sancta conuerfatione deinceps viuendi cõstituit, præciens & mandans in primis, vt Monachi omnes huius monasterij tã præfentes tunc q̃ futuri præcipue informarentur regularibus disciplinis, & in vno simul dormitorio (iuxta sanctiones Canonicas, & antiquam huius monasterij consuetudinem eatenus laudabiliter obseruatam) communiter dormirent, sub pœna priuationis præbendæ illius diei, ac inobedientia. Morum quoq; integritatem, victus sobrietatem, honestatē vestitus, & diuini cultus sedulitatem eos habere secundum regulam S. Benedicti mandauit. Abbati præcepit delinquentes corrigere, & inobedientes secundum institutiones Canonicas emendare. Deniq; in fauorē obseruantia regularis ad petitionem abbatis in corporationē ecclesiæ parochialis per Wernherū archiepiscopum dudum factā; donationem Vdonis, & omnes alias à quibuscunq; huic monasterio factas, auctoritate sua in perpetuum cõfirmauit. Acta sunt hæc Moguntia anno Domini MCCCLIX. xx. die mensis Decembris, præfentibus ibidē Hermanno S. Albani, & Wrico S. Iacobi monasteriorum abbatib. cum alijs multis, in domo habitationis præfati domini episcopi, sedi que Apostolicæ nuncij.

MCCCLX.

Anno Philippi abbatis nostri x. Carolus Imperator iv. conuentum Principum in Eslingen celebrauit. Ibi cum die quadã apud Minores in refectorio cū Principibus suis haberet consiliū, tumultus inter ciues contra Imperatorē subortus, qui discedens à loco Comiti Euerhardo de Wirtenberg mandauit, quatenus auxilio ciuitatum Imperialium Eslingen obsideret, cuiusque ad satisfactionem iniuriarum compelleret. Ciues ergo fortissima obsidione circumuallati, videntes in malo se positos, & tantæ potentia Imperij nequaquam posse resistere, pacem pecunia compararunt, dantes Imperatori lxx. florenorum millia pro satisfactione iniuriarum, & Comiti Wirtenbergensi xxx. millia pro expensis, quas fecerat contra eos bellando ex mandato domini Imperatoris.

His quoq; temporibus graues discordiæ ac dissensiones fuerunt inter Boemundū archiepiscopum Treurensem, & comites de Sponheim & Starckenburg ratione quorundã castrorum, quæ archiepiscopus reclamantibus istis ad ius ecclesiæ suæ pertinere dicebat. Verum Walramus comes de Sponheim cū militibus suis, mediantibus amicis cum archiepiscopo ad concordiam mox redijt. Comes autem de Starckenburg agros, villas & possessiones ecclesiæ Treurenfis gladio, rapinis, & incendio deuaftare cœpit, & multa ecclesiæ damna intulit. Contra quem archiepiscopus producens exercitum villam circa Mofellam, quæ dicitur Enckerig, & munitionem subtus castrum Starckenberg (quam idem Comes pro telonio construxerat) obfedit, ac funditus destruxit. Quo facto Comes gratiam Pontificis exostulans cum pace & veniam impetrauit.

His quoq; temporibus Carolus Imperator i v. cū esset vir doctus, (quippe qui multo tẽpore in Gymnasio Parisiensis literis operam dederat) virosq; doctos semper diligeret, ad decorē regni sui Bohemici Vniuersitatē Pragensis instituit, q̃ multis priuilegijs, gratijs, & possessionibus ditans sublimauit. Ecclesias quoq; multas & monasteria diuersarū religionum suo tẽpore fundauit, & in magnificentia imperiali copiose prouidit. In aula imperiali villæ, quæ dicitur Ingelnheim, nō longe à Moguntia, cœnobium Canonicorum ordinis S. Augustini instituit, in quo recipi neminem ad religionem, nisi fuerit de Bohemia natus, consensit. Primos autem eiusdē monasterij fratres de cœnobio S. Caroli in ciuitate Pra-

Assisa in Bockenavv instituitur.

Curtis nostra in Sponheim, Rudesheim & Bockenavv donatur libertate.

Legatus Apostolicus huc monasteriū reformare cepit.

Donationes omnes confirmat.

Conuentus Principum in Eslingen. Sedes ciuitatis contra Imperatorē. Eslingen ciuitas Sueuia obsidetur.

Discordia inter archiepiscopum Treurensem & comites de Sponheim & Starckenburg.

Enckerig destruitur.

Vniuersitas Pragensis fundatur.

Aula in Ingelnheim sit monasteriū.

genſi aſſumi fecit, quibus Præpoſitum ſecundum conſuetudinem Canonicorum regula-
rium ordinauit, ſubijciens tam ipſum q̄ fratres & locum perpetuis temporibus abbati mo-
naſterij præfati de S. Carolo in ciuitate Pragenſi, cui & noſtris temporibus pleno iure eſt
ſubiectum. Episcopatum eccleſiæ Pragenſis in Archiepiscopatum ſublimari fecit, eumque
multis priuilegijs & honoribus in ſignem reddidit, qui archiepſcopo Moguntino prius
ſubiectus fuit. Impetrauit etiam à Papa inſtitutionem feſti Lanceæ & clauorum Domini
noſtri Ieſu Chriſti, quod celebrandum eſt ſingulis annis per vniuerſum orbem Chriſtianū,
feria VI. poſt Dominicam Quaſimodogeniti, cum multis gratijs & indulgētijs peccatorū.

MCCCLXI.

*Eccleſia Pra-
genſis ſe ar-
chiepſcopa-
tus.*

*Feſtum lan-
cæ & cla-
uorū Chriſti
inſtituitur.*

*Eduardus
dux Gelriæ
fratē cepit.*

*Wilhelmus
dux Iulia-
cenſis mori-
tur.*

*Duo comi-
tes in haſti-
ludio perierūt.*

Anno Philippi abbatis noſtri XI. facta eſt inter Eduardū & Reynaldum fratres ac Du-
ces Gelriæ pro ipſo Ducatu grauiffima contentio & concertatio, qui cum aliquandiu in-
ter ſe contendiffent, Eduardus tandem victor exiſtens fratrem cepit, & annis X. Duca-
tum Gelriæ ſolus rex. Eodem anno in menſe Februario cœlum quadam nocte ardere
viſum eſt, & eadem nocte obiit Wilhelmus I. Dux Iuliacenſis, quem Imperator in conſe-
tu Metenſi, ante v. ferme annos, in Ducem creauerat, quem ad modum ſupra diximus.

Hoc ipſo anno Gerardus Comes Montenſis, & Arnoldus comes de Blanckenheim
(q̄ dudū hoſtiles animos ad inuicē habuerant) lanceis acutis in quodā haſtiludio apud Co-
loniā ſe mutuo impetētes, ambo mortui ſunt, alter alterius lancea crudeliter tranſiit.

MCCCLXII.

Anno Philippi abbatis noſtri XII. quidam latrunculi de Anglia exeuntes, per Fran-
ciam & Hiſpaniā diſcuriebant, gladio, incendio prædaq; omnia vaſtantes, & multa vbiq;
damna inferentes. Qui cum numero augmentati fuiſſent, Capitaneum ſuper ſe conſtitue-
runt, quē Archiprebyterum appellarunt. Ipſa autē multitudo latronum ſocietas vel ma-
gna vel Anglicana dicebatur, habens plus quam quadraginta millia pugnatorum. Hi ergo
peruagata Francia, Hiſpaniam vicinaſq; regiones ingredientiſ omnia rapuerunt. Deinde
venerunt ad fines Treuironum in maxima multitudine, quorum aduentum Boemundus
Archiepiſcopus Treurenſis audito, Cunonem de Falckenſtein coadiutorem ſuum, We-
ceslaum Ducem de Lutzenburg, Walramum comitem de Sponheim, comitem de Vel-
dencia, Comitē de Starckenburg, cum alijs multis tā ex comitibus q̄ ex Nobilibus, & exer-
citu copioſo contra illos miſit, qui mox percipientes tot aduerſum ſe Principes conueniſ-
ſe ad pugnandum, de finibus Treuironum fugientes Alſatiam intrauerunt, & multa circa

*Archipre-
byter cū ſo-
cietate An-
glicana de-
uaſtat o-
mnia.*

*Archipre-
byter deua-
ſtat Alſatiam.*

*Crudeles
exiſtuerunt.*

*Societas An-
glicana per
exercitum
Imperatoris
fugatur.*

*Cuno ſe
Admini-
ſtrator ec-
cleſiæ Tre-
urenſis,*

Argentnam damna ruſticis intulerunt, omnia diripientes quæ in villulis reperiffent. Ven-
ientes ergo noctu ad ciuitatē Argentinā, extra muros ſe locauerunt, cōburentes in circu-
itu Konigshofen, & quædā alia villagia. Verum priuſquā veniffent, fama eorum terrore vbi-
que in villis ruſtici, quicquid aſportare poterant, ad ciuitates vicinas & loca tutiora ſeruau-
dum contulerant: deinde manſiones in villis circa Argentinam facientes, quicquid reli-
quum fuit rapuerunt. Portæ autem Argentinenſes metu eorum erant clauſæ, nec quiſquā
ingredi permittebatur. Quoſcunque reperiffent in agro ruſticos, inauditis ſupplicijs affe-
cerūt, niſi pecunia ſe redemiſſent: mulieres ac virgines, tam ſeculares quam Deo ſacratas,
quaſcunque inueniffent, incredibili genere libidinis conſuprarunt, nulli parcentes ætati:
oppida quidem plura obſidione vallabant, ſed quia machinas non habebant neceſſarias,
nullum omnino capere potuerunt. Nulli tuto tranſire, ſine ipſorum ſaluo conducto, lice-
bat; quem cuiſcunque dediſſent, inuiolabili firmitate ſeruabant. Captiuos, qui ſe pecunia
redimere non potuiſſent, ſine miſericordia occidebant, quanquā multi noſtris beneficio
fugientes, ſalui de manibus eorum euāſerunt. Maſculos iuuenes in ſeruitutem ſibi captiuos
reſeruabant. Tandem poſteaquam multis diebus in Alſatia commorantes multa damna
in agris & villulis varia deuaſtatione feciſſent, per exercitum Imperatoris, Principum, Ar-
gentinenſium & aliarum ciuitatum ad hoc congregatum fugati ſunt. Quos cum inſequi
vellēt, tanta velocitate fugiebant, vt iter, quod vno die conſecerant, noſtri vix in quatuor
diebus peragere potuiſſent. Et ſic in Alſatia ceſſauit iſta quaſtatio: quamuis Imperator
cum ſuis maiora damna populis Alſatiæ intulerit recedendo, quam ab Anglicis videren-
tur perpeſſi, propterea quod meſſis erat proxima, & frumenta in agris per exercitum ſue-
runt conculcata, vnde fames magna ſequuta eſt, quæ per VI. annos durauit.

Anno prænotato Boemundus de Saraponte Archiepiſcopus Treurenſis ſeſti gra-
uatus, cum ſe ad gubernandam eccleſiam ſibi commiſſam inſufficientem conſpiceret,
Cunonem de Falckenſtein Moguntinenſis eccleſiæ Canonicum, & ante Gerlacum ſub
Henrico de Virneberg Adminiſtratorem (ſicut ſupra diximus) virū magnificum, ad ſe vo-
cavit, eumque in Canonicum Treurenſis eccleſiæ creati fecit, & in coadiutorē aſſumpſit,
qui

qui gloriosissime aduersum hostes prænata ecclesie triumphans, mox in exordio sua constitutionis miranda perpetravit. Vnde gaudius Boemundus ab Innocentio Papa VI. obtinuit licentiam Cunoni Archiepiscopatum Treuirensis resignandi, quod Papa libenter concessit. Boemundus ergo Pontificatu Cunoni resignato, pro sustentatione sui fortalium & arcem Sarburg cum artinentijs & prouentibus, quoad uiueret, suscepit, & annis ferme v. podagra laborans ibidem superuixit.

Cunus fit Archiepiscopus Treuirensis.

Eodem quoque anno obiit Wilhelmus archiepiscopus Colonienfis, multas possessiones in auro, argento & prouentibus relinquens, & vacat Archiepiscopatus x. mensibus. Interea Iohannes de Virnenburg Decanus maioris ecclesie per Capitulum electus, Romam pro confirmatione sua perrexit, cuius electionem Urbanus Papa v. non solum confirmare noluit, sed etiam penitus cassauit, & Adolphum fratrem Comitis de Marcha episcopum Monasteriensem in archiepiscopu Coloniensem irrequisito capitulo, sublimauit, qui erat iuuenis etate, taliq; dignitati nequaquam idoneus. Rexit autem ecclesia Coloniensem male mensibus x. & diebus xviii. ac postea resignas duxit vxore, vt suo loco dicemus.

Adolphus fit Archiepiscopus Colonienfis auxiliante papa.

MCCCLXIII.

Anno Philippi abbatis nostri XIII. in die sanctorum Innocentium obiit Gerlacus de Ernberg episcopus Spirensis, in maiori sepultus ecclesia: cui Laperus de Burne abbas monasterij in Gengenbach nostri ordinis, Argentinensis diocesis, succedens, preffuit annis 18. & postea ad Episcopatum Bambergensis autoritate Apostolica per Urbanu Papam v. translatus est: Huic episcopo Spirensi Carolus Imperator iv. omnia priuilegia Regum, eidem ecclesie concessa renouauit, & sub aurea Bulla solenniter coram Principibus confirmauit.

Lampertus abbas fit episcopus Spirensis.

Eodem anno obiit Theodericus de Bopardia episcopus Wormatiensis, cui successit Iohannes Schatland ordinis Prædicatorum, Doctor sacrarum literarum, Nuncius Apostolicus, hæreticæ prauitatis Inquisitor, Administrator aliquando ecclesiarum Hildesheim in Saxonia, Augustensis in Rhaetia, Culmenfis in Prussia, & Constantiensis in Suetia, & preffuit annis ferme xiii. qui multas cum Wormatiensibus contentiones habuit.

Iohannes Schatland fit episcopus Wormatiensis.

MCCCLXIV.

Anno Philippi abbatis nostri xiv. Adolphus archiepiscopus Colonienfis accusatus apud sedem Apostolicam, quod dilapidator esset rerum ecclesiasticarum: non vi, non metu sed voluntarie archiepiscopatu in manus Papæ resignauit, amore (vt ferebatur) cuiusdam puellæ comitis Montensis, cum qua Comitatum Cleuensem se recepturum sperabat, quod factum est. Resignato enim Pontificatu, cum sacros ordines non haberet (quam Monasteriensem episcopatum annis 5. & Coloniensem ferme, vno tenuisset) præfatam puellam duxit vxorem & non diu postea dominiu terræ Cleuenfis, ad eam pertinens obtinuit. Post resignationem Adolphi postulatus fuit in archiepiscopu Coloniensem Engelbertus comes de Marcha, episcopus Leodiensis, patruus Adolphi prædicti: quod confirmatus ab Urbano Papa v. præffuit annis iv. & parum profecit, quia ecclesiam in maximis debitis reperit, & noua veteribus debita coniunxit.

Adolphus archiepiscopus Colonienfis resignans duxit vxorem.

Engelbertus fit archiepiscopus Colonienfis.

MCCCLXV.

Anno Philippi abbatis nostri xv. hyems fuit asperissima, & Rhenus quasi per tres menses congelatus se transeuntibus calcabilem præbuit, multi quoque homines hoc anno fame & frigore obierunt. Magna etiam eodem anno pestilentia in his regionibus defæuens, homines sine numero consumpsit.

Hyems asperissima. Pestilentia magna.

Eodem anno in oppido Creutzenacht magna inter ciues & Consulatam dissensio & seditio suborta fuit pro leui occasione, quæ intantum creuit, vt quibusdam ex consulis nec loca consecrata pro defensione tuta viderentur, quo minus ab infana turba ad supplicium peterentur. Sedata tandem commotione turbæ autores seditionis iv. capti sunt, & iussu comitis in medio fori capite truncati.

Seditio ciuium in Creutzenacht.

MCCCLXVI.

Anno Philippi abbatis nostri xvi. magna inter episcopu & ciues Wormatienses seditio fuit & discordia, super institutione consularis & Sculteti, & quibusdam alijs ad iurisdictionem pertinentibus, quæ tandem post multam dissensionem per Rupertum (qui & Adolphus dicebatur) Comitem Palatinum Rheni, & consulatam Moguntinensem & Spirensis in die conuersionis S. Pauli anno præfate amice fuit composita.

Seditio inter episcopu & ciues Wormatienses.

Eodem anno rex Angliæ regem Franciæ cum filio eius, & similiter regem Scotorum, captos in Angliam duxit. His quoque temporibus magna inter ciuitates Imperij cõfœderatio facta est.

Dissensio vniuersæ temporatur. Reges capti in Angliam ducuntur.

MCCCLXVII.

Anno Philippi abbatis nostri xvii. obiit Boemundus archiepiscopus Treuironum in die S. Scholasticæ virginis, in maiori ecclesia Treuirensi sepultus; post quem Cuno de

Cuno de Falckenstein sit archiepiscopus mortuus Boemando. Bopardia & Wefalia impignorata plus aggrauantur. Discordia inter comites de Wirtenberg & Eberstein. * Wildbad.

Falckenstein supra dictus ac Dominus de Myntzenburg matre filia comitis de Sarveeden ortus, qui ipso viuere fuerat ordinarius in archiepiscopum, ecclesiam Treuirensis multipliciter impensis, Bopardiam & Wefaliam, cum medietate Sternenberg (quae Baldevvianus quondam archiepiscopus ab Imperatore Henrico VII. fratre suo, in pignus expensarum obtinuit) pro magna pecuniarum summa ecclesiae Treuirensi artius in pignus impetrauit ita ut posterior ista impignoratio maior sit in summa, quam prior fuerat.

Eodem anno discordiae fuerunt graues inter Vdalricum comitem de Wirtenberg, & comites de Eberstein. Cum ergo Vvirtēbergenfis quadam die in balneo esset naturali, & appellamus syluestre *, comites praefati de Eberstein occulte cum exercitu venientes locum obsidione cinxerunt, sperantes se Comitē intus conclusum omnino capturos. Sed fecerit eos confidentia inanis; nam a quodam rustico noctu per nemora cōductus manus eorum euasit, sequutaque in prouincia Sueuorum discordia magna. Omnes enim illius terrae nobiles aduersus comites de Vvirtenberg conspirationē in vnum fecerunt. Cuius autē de Ealingē Vvirtenbergensibus adherentes Heisheim obsidione vallarunt, & nobiles ad obedientiam Comitum praefatorum compulerunt.

Eodem quoque anno Engelbertus archiepiscopus Colonienfis senio & maximis debitorum oneribus grauatus, sed & paralyti dissolutus, sentiens se ad rerū ecclesiasticarum minus sufficere gubernationem, de consilio suorum Cunonem archiepiscopum Treuirensis supra dictum in coadiutorem assumpsit, cum consensu capitali sui Colonienfis, quam assumptionem Urbanus Papa V. confirmauit, Engelbertus autem Archiepiscopus hac prouisione facta, ad priuatae vitae tranquillitatem se contulit, & certis prouentibus pro vsu vitae suae retentis non diu superuixit. Cuno autem archiepiscopus ambas ecclesias strenue gubernabat.

MCCCLXVIII.

Engelbertus Archiepiscopus Colonienfis mortuus.

Anno Philippi abbatis nostri X V I I I. obiit Engelbertus archiepiscopus Colonienfis, 21. die mensis Augusti, & vacauit ecclesia annis duobus. Cuno enim praefatus archiepiscopus Treuirensis postulatus a capitulo Colonienfis, noluit Pontificatum dictae urbis assumere, sed iussu Urbani V. administratorio nomine vna cum ecclesia Treuirensi strenue & vtiliter rexit.

Cometa apparuit.

Eodem anno in Quadragesima apparuit Cometa.

Engers castrum construitur.

His ferme temporibus praedictus Cuno Treuirensis archiepiscopus castrum Engers cum fortalio suo satis pulchre construxit.

Dominicum Schonneck coniungitur ecclesiae Treuir.

Circa idem tempus Cuno archiepiscopus Treuirensis dominium de Schonneck cum castro pro magna pecuniarum summa comparauit, & ad proprietatem perpetuam ecclesiae suae Treuirensis conscripsit. His etiam temporibus idem archiepiscopus telonium Rheni quod in Cōsuentia habuit, ad Castrum quod Capella dicitur, transfudit. Sed postea ad Engers translatum est, vbi & fixum manet vsque in praesentem diem.

*Telonium Rheni in Cōsuentia ad Capellam transfertur.**Castrum Hatstein expugnatur.**Winandus de Lapide miles obiit.**Imperator exercitum mouit circa Mediolanensem in Italia.**Papa cōpulsus manducare literas.**Ciuitas Colonienfis interdictio suspensa.*

MCCCLXIX.

Anno Philippi abbatis nostri XIX. Cuno Archiepiscopus Treuirensis castrum Hatstein obsidione cinxit & potenter obtinuit, referuans sibi ac successoribus suis Archiepiscopis perpetuum in eo ius municipale, quod Praesidium appellamus.

Eodem anno in conuersione S. Pauli obiit Winandus de Lapide miles, cuius vxor fuit soror Philippi Abbatis nostri, qui singularis promotor & benefactor huius coenobij exstitit, & multa bona fratribus impendit.

Hoc anno circa festum Dominicae resurrectionis Imperator Carolus IV. contra Mediolanenses cum magno exercitu profectus, in Longobardia vsque ad festum S. Michaelis Archangeli sine effectu permansit. Volebat enim dominium Mediolanensium ad Imperium armis reducere, & iniurias Papae Urbani V. quas a vicecomitibus olim, cum in minoribus esset, acceperat (a quibus fuerat compulsus manducare literas Apostolicas, quas contra illos attulerat) vindicare. Sed cum pestis inuassisset exercitum, accepta magna summa pecuniarum in signum superioritatis Imperij, non sine magna displicentia Papae ad propria remeauit. Videns enim Papa Imperatorem cum pace abcessisse, & contumeliam sibi dudum a Dominis Mediolanensium factam, non satis esse vindicatam, intremuit, & ab Imperio deponere omnibus modis cogitauit. Sed priusquam cogitationem suam iniquam ad effectum potuisset perducere, vita defunctus est.

Hoc ipso tempore ciuitas Colonienfis biennio interdictio fuit supposita, propterea quod ciues priuilegia & libertates Clericorum violare & infringere tentassent.

MCCCLXX.

MCCCLXX.

Anno Philippi abbatis nostri xx. obiit Gerlacus de Nassav archiepiscopus Moguntinus, & in electione successoris maxima difficultas fuit. Primo enim postulatus fuit ad ecclesiam Moguntinam Cuno archiepiscopus Treuirensis, qui sub Henrico de Virenberg, prædecessore Gerlaci, Administrator eius aliquandiu fuerat, qui contentus ecclesia sua dignitatem sibi oblatam recusavit. Postea fuit electus à capitulo Adolphus de Nassav, contra quem Imperator nepotem suum Iohannem filium Wenzeslai ducis Lutzenburgensis (quem vulgus appellabat Gallicum) promoveri in archiepiscopum ecclesie Moguntinae procuravit, qui ordinatus à Gregorio Papa xi. præfuit annis duntaxat duobus, vir bonus & strenuus, qui veneno intoxicatus moritur.

Gerlacus archiepiscopus Moguntinus, mortuus.
Iohannes fit archiepiscopus Moguntinus.

Eodem anno dominus Cuno archiepiscopus Treuirensis & Administrator ecclesie Colonienfis, à capitulo præfato obtinuit Coloniensium, quod Fridericum de Sarverden nepotem suum & Canonicum eorum in archiepiscopum ecclesie Colonienfis unanimiter elegerunt, in castello non longe à Confluentia, quod capella nuncupatur, iuvenem quidem annis, sed bonæ spei & prudentiæ singularis, qui ordinatus à Papa Urbano v. mensis Nouembris die xiii. Romæ in præsentia Cardinalium: præfuit annis XLIV. satis vtiliter & strenue, multaque ecclesie suæ bona fecit.

Fridericus fit archiepiscopus Colonienfis.

Eodem anno Carolus Imperator IIII. iam ætate grauis, propriæ consulens quieti, Wenzeslaum filium suum regem Bohemiæ in regem Romanorum creari à Principibus obtinuit, cum quo annis octo imperium gubernavit Romanum.

Wenzeslaus fit rex Romanorum.

MCCCLXXI.

Anno Philippi abbatis nostri XXI. in vigilia S. Bartholomæi apostoli factum est prælium magnum inter Wenceslaum ducem Brabantie & Lutzenburgensem, fratrem Caroli Imperatoris IIII. & Wilhelmum ducem Luliacensem iuxta Baesveiler, in quo dux Luliacensis victor exstitit, & Wenceslaum ducem Brabantie cum multis alijs Nobilibus atq; comitibus captiuum abduxit, à quibus incredibilem summam pecuniarum extorsit. Ducem autem Lutzelburgensem, postquam menses XI. captiuum tenuerat, metu fratris eius Imperatoris sine exactione pecuniarum liberum dimisit. In hoc prælio ab vtraque parte plus quam octo millia ceciderunt, inter quos fuerunt de genere militari plures quam quadraginta numero. In eodem bello Eduardus dux Geltae, qui filium Alberti comitis Hollandie ducisq; Bauariæ desponsauerat, à proprio seruo Hermannò Leers dicto (cuius vxorem abutebatur) sagitta in fronte percussus obiit: Quo mortuo frater eius Reynaldus à custodia decennali dimissus, iterum ab omni populo fuit assumptus, qui cum esset pinguisimus, vix tribus mensibus superuiuens obiit, & stirps ducum Geltae in ipso defecit, & Wilhelmus dux Luliacensis ducatum obtinuit.

Bellum inter ducem Brabantie & Luliacensem.
Dux Luliacensis victor.

Eduardus dux Geltae sagitta percussus moritur.

Petrus Prior huius monasterii obiit.

Status monasterii.

Fridericus fit Prior huius loci 23.

Iohannes archiepiscopus Moguntinus moritur.

Adolphus in archiepiscopum Moguntinum eligitur.

Gregorius papa Ludouicum in archiepiscopum Moguntinum vult promovendi.

Adolphus loca & munitiones archiepiscopatus occupat.

Ludouicus igne interceptus perit.

Curia Imperialis Aquilgrani habetur.

MCCCLXXII.

Anno Philippi abbatis nostri XXII. obiit Petrus de Schonberg anno Prioratus sui XIV. cuius tempore & deinceps per multos annos in presenti monasterio nulla pene disciplina regularis obseruantia fuit. Erant enim proprietarij omnes, & parum de integritate monastice conuersationis curabant. Post Petrum abbas Philippus XXIII. Priorẽ huius cenobij instituit Fridericum monachum professum, qui in Prioratu præfuit annis xviii. homomundanus & secularis, qui aut nihil aut parum de religione curabat.

Eodem anno obiit Iohannes archiepiscopus Moguntinus, filius Wenceslai ducis Brabantie & Lutzenburgensis, nepos Imperatoris Caroli IV. in castro Altauillensi veneno (vt videbatur) intoxicatus. Quo mortuo capitulum elegit in archiepiscopum Moguntinum Adolphum de Nassav, filium sororis Gerlaci quodam archiepiscopi, qui ante Iohannem (sicut diximus) fuerat electus. Verum Gregorius Papa XI. cupiens Ludouicum, filium Marchionis Myfensis, episcopum Bambergensem, in archiepiscopum Moguntinum (sicut ei promiserat) sublimare, confirmationem & pallium Adolpho contra iustitiam (vt ferebatur) denegavit. Adolphus adiuantibus se amicis, non confirmatus, loca & munitiones archiepiscopatus obtinuit, & per annos fere VIII. cum Ludouico Roma litigavit, tandem ipse Ludouicus igne interceptus perijt, & Adolphus confirmatus in archiepiscopum, ecclesiam Moguntinam quiete possedit. Præfuit autem à tempore electionis suæ vsque ad obitum per annos ferme XVI.

Eodẽ quoq; anno Carolus Imp. cum Imperatrice, episcopis, XI. ducibus, IX. comitibus, X. militibus, & nobilibus LXXXII. equitibusq; mille & centum, & alia innumera multitudine venit ad Aquasgrani, seruataq; ibi curia Imperiali, fratrem suum Wilhelmum ducem Brabantie & Lutzelburgensem à captiuitate ducis Luliacensis minis non pecunia liberauit, quæ antea pro magna summa dimittere recusavit.

Ec 4

filia comitis de Sarverden ecclesia Treuirensis. Carolo Imperatori IV. in pignus expensarum obitus in pignus imperavit or fuerat.

comitẽ de Wirtemberg, & balneo esset naturali, & exercitu venientes locum inano capturos. Sed fecit conductus manus coruens enim illius terra nobles unt. Cives autẽ de Elling, & nobiles ad odolien-

ensis senio & maximis de se ad rerũ ecclesiasticarum archiepiscopum Treuirensis capituli sui Colonienfis, us autem Archiepiscopus, & certis prouentibus pro copus ambas ecclesias lre-

us archiepiscopus Cuno enim præfatus Pontificatum dictæ vrbis m ecclesia Treuirensi

iepiscopus castrum Engem

dominium de Schonbeck proprietatem perpetuam idem archiepiscopus reopella dicitur, transiit. Sed asentem diem.

Treuirensis castrum Hat. successoribus suis Archiepiscopus amus.

Lapide miles, cuius vxor benefactor huius cenobii

tor Carolus IV. contra Mediolanensium ad Impo- mitibus olim, cum in m- eliteras Apostolicas, qua- citum, accepta magna sum- magna displicentia Papæ ad- bcessisse, & contumeliam vindicaram, interuenit, & m cogitationem suam in-

o fuit supposita, propterea gere tentassent.

MCCCLXXII.

Trithem

Opera
Histor

MCCCLXXIII.

Anno Philippi abbatis nostri xxiii. obiit Albertus episcopus Herbipolensis, in cuius locum electus fuit per capitulum Albertus Hefsburg, contra quem Carolus Imperator à Papa Gregorio xi. obtinuit Gerardum de Schvartzburg in episcopum promoueri, contra voluntatem totius cleri & populi Herbipolensis. Ordinatus autem à Papa Gerardo in episcopum præfuit annis xxviii. fuitq; exosus omnibus propter auaritiam suam exactionesque inconfectas, quas imposuit.

Eodem anno duces Bauariæ vendiderunt Marchionatum Brandeburgensem Carolo Imperatori & regi Bohemiæ, pro ducentis millibus florenorum, quorum centum millia in promptu fuerunt soluta, pro reliquis centum millibus quædam castella, videlicet Lauß, Hersbruck, Reichenfelt, Sultzbach, Rosenburg & Hirschavv, in manibus ducis Bauariæ fuerunt sub titulo redemptionis ad præfatam summam dimissa. Reliqua vero castra regi Bohemiæ in Bavaria vendita, per Rupertum regem Romanorum postea fuerunt recuperata, & ducibus Bauariæ per eum restituta.

MCCCLXXIV.

Hoc anno, qui fuit Philippi abbatis nostri xxiv. & vltimus, Papa Gregorius xi. mandauit scholastico S. Petri Moguntinensis ad instantiam ipsius Philippi abbatis, quatenus bona iniuste à monasterio alienata, ad ius & proprietatem monasterij faceret restitui, vt patet in bulla, quæ sequitur.

Bulla papa pro monasterio.
Gregorius episcopus, seruus seruorum Dei, dilecto filio scholastico S. Petri extra muros Moguntinensium, salutem & apostolicam benedictionem. Dilectorum filiorum abbatis & conuentus in Spandebim, ordinis S. Benedicti, Moguntinensis diocesis, precibus inclinati, presentium tibi aut horum te mandamus, quatenus ea quæ de bonis ipsius monasterij alienata inuenieris illicite vel distracta, ad ius & proprietatem eiusdem monasterij legitime renouare procures, contradiçiones per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Testes autem qui fuerunt nominati, si se gratia, odio vel timore subtraxerint, censuræ simili appellatione cessante compellas veritati testimonium perhibere. Datum Auinionis vii. cal. Martii, Pontificatus nostri anno xv.

Verum quid istius commissionis impetratio effecerit aut profuerit, non inuenio, quia non diu postea Philippus abbas obiit, & Crafftio succedens non satis vtiliter rexit.

Aquarum inundatio magna.
Eodem anno in mense Februario nimia fuit inundatio aquarum: Rheus enim tantum excreuit, vt muros ciuitatis Colonienfis transenderet, oppidum quoque Bingennum pro maiori parte aquis fuit oppletum, intantum, quod omnes portæ versus Rhenû & Naham clausæ fuerunt & aquis operæ vsque ad summitatem murorum. Hæc inundatio Rheni multa mala fecit & damna hominibus iuxta Rhenum morantibus: nam villas subuertit & homines submersit, templa & multa ædificia prostrauit, vineas, hortos, sepes & vias circa Rhenum ad nihilum redegit.

Chriftianitas S. Iohannis de Tauro.
Eodem quoque anno maniaça passio multos homines in fecit (quam passionem homines choream S. Iohannis appellant) quæ multos, tam mulieres & virgines, quam viros & iuuenes inuadens, profugos ex patria & cognatione fecit & infanos, qui primum cades in terram spumabant, postea surgentes vsque ad defectiõnem saltabant, nisi fortissima ligatura per alios stringerentur. Multæ etiam tali occasione deceptiones fiebant, nam plures vt vel pecuniam mendicando perciperent, vel vt luxuriam suam explerent liberius, morbum fingeant.

Philippus abbas moritur.
Eodem quoque anno xiii. calend. Octobris obiit Philippus huius monasterij abbas xv. anno regiminis sui xxiv. completo, cum mense i. & diebus xii. sepultus in medio chori ante gradus presbyterij, cuius tumulo lapis cum inscriptione superpositus fuit, quem Iohannes Colnhafen, abbas in reformatione primus, pro refectorio construendo amouit.

DE CRAFFTONE SECUNDO, HUIUS MONASTERII ABBA-
te xvi. qui præfuit annis xv. mensibus xi. diebus x. & variis
gestis illius temporis.

MORTVO abbate Philippo atque sepulto iuxta morem ecclesiasticæ traditionis die calend. Octobris xiii. ne monasterium viduitatis suæ diu deploraret incommoda, mox fratres altera die sequente, hoc est, in vigilia S. Matthæi apostoli pro eligendo nono pastore ad locum capitularem conuenerunt, & post multos tractatus in abbatem elegerunt dominum Crafftõnem huius nominis secundum, præsentis cœnobij monachum, quem Adolphus archiepiscopus Moguntinus, confirmauit, & per Vicarium suum in pontificali-

Crafftis fit abbas huius monasterij.